

STENOGRAFSKE BELEŠKE SENATA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 2

BEOGRAD, 1933 GODINE

KNJIGA 4

XXXVII REDOVNI SASTANAK

SENATA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 16 JUNA 1933 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAQ:

Potpredsednik
JOVAN ALTIPARMAKOVIĆ

Sekretar
Dr. IVAN GMAJNER

Prisutan je g. Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Lavoslav Hanžek.

POČETAK U 17,15 ČASOVA.

SADRŽAJ:

SENATU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEOGRAD.

1. — Čitanje i usvojenje zapisnika XXXVI redovnog sastanka;

2. — **Dnevni red:** Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o organizaciji vatrogastva. — Zakonski predlog primljen je u načelu i u pojednostima.

Govornici: izvestilac dr. Đuro Kotur, Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Lavoslav Hanžek.

Potpredsednik Jovan Altiparmaković: Gospodo senatori, otvaram XXXVII redovni sastanak Senata Kraljevine Jugoslavije. — Molim gospodina sekretara da pročita zapisnik prošlog sastanka.

Sekretar dr. Ivan Gmajner čita zapisnik XXXVI redovnog sastanka.

Potpredsednik Jovan Altiparmaković: Ima li primedaba na zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, objavljujem da je zapisnik overen.

Prelazimo na dnevni red. Na dnevnom redu je pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o organizaciji vatrogastva. Molim g. izvestioca da uzme svoje mesto i pročita odborski izveštaj.

Izvestilac dr. Đura Kotur: Gospodo senatori, Odbor kome je bilo povereno proučavanje ovog zakonskog predloga, izvršio je svoj zadatak i uputio izveštaj Senatu, koji je dostavljen gospodi senatorima. Dozvolite mi da ga pročitam. Taj izveštaj glasi:

Odbor za proučavanje predloga Zakona o organizaciji vatrogastva izvršio je svoj zadatak proučivši pomenuti zakonski predlog, te je, u sednici od 14 ov. meseca, zaključio da predloži Senatu, da izvoli usvojiti pomenuti zakonski predlog u redakciji kako ga je Narodna skupština usvojila i Senatu na rad uputila.

Za izvestioca Odbora određen je g. dr. Đ. Kotur.
Sekretar, Pretsednik Odbora,
Dr. Đura Kotur, s. r. Krstā Smiljanić, s. r.

Članovi:

Arnautović Šerif, s. r.
Dr. Emilo Gavrića, s. r.
Mihaldžić Stevan, s. r.

Gospodo, dozvolite da ovome stanovištu Odbora dam ovo obrazloženje:

Statistika požarnih šteta u posleratno vreme pokazuje stalan porast. Ne prode ni jedan dan, a da ne pročitamo u dnevnim listovima o manjim i većim požarima, koji povlače za sobom ogromne žrtve ne samo pojedinaca nego čitavih porodica, a kad-kad i celokupnog stanovništva pojedinog naselja.

U prošloj godini zabeleženo je u samom gradu Zagrebu 200 većih požara, gde bi materijalna šteta

bila ogromna, da nisu na vreme intervenisali odlični i dobro opremljeni vatrogasci. Samo u jedan dan, naš jedan dnevni list zabeležio je tri velika šumska požara i to kod Dubrovnika, Mrkonjić grada i Banja Luke, gde su se zapalili veliki šumski kompleksi. Nedavno je u Sloveniji kod Kočevja nastao katastrofalan požar, gde je izgorelo 20 kuća sa svima privrednim zgradama. Isto tako kod Čakovca izgorelo je oko 40 gospodarskih imanja, čija je šteta procenjena oko pola miliona dinara. Osim ovih većih požara nema dana a da naročito u letno doba ne čitamo, da je požar načinio velike materijalne štete kako u objektima, tako u šumama i seoskoj letini, a svakako da je ogroman broj onih, koje novine nisu zabeležile.

Pokrivanje ovih šteta osiguranjem provodi se donekle po gradovima kod stanovništva ekonomski jačeg, dok kod ostalog seoskog stanovništva, usled slabog ekonomskog stanja i prirodnog konzervativizma pokrivanje tih šteta potpuno otpada.

Uz štete pojedinaca dolaze u obzir i štete prouzročene požarom u industrijskim, rudarskim i šumskim preduzećima, koja i pored toga što su pokrivena osigurninom, prouzrokuju bedu mnogim radničkim porodicama, jer dotično preduzeće prestaje biti za neko vreme ili za uvek aktivno.

Po mišljenju vatrogasnih organizacija, u našoj Kraljevini požarne štete iznose blizu 2 milijarde dinara, a prema podacima državnog statističkog ureda u Nemačkoj, iznose požarne štete na evropskom kontinentu oko 165 milijardi godišnje. To su štete koje su se mogle izraziti u novčanoj vrednosti izgorelog materijala, međutim dolaze i druge štete, čija se vrednost ne može izračunati u novcu, a to su ljudski životi, starine, umetničke i istoriske vrednosti i slično.

Osim ovih, da ih nazovem direktnih šteta, dolaze i druge tako zvane indirektno štete, a te se sa stoje u prekidu i zastoju saobraćaja, trgovačkog i industrijskog poslovanja, obustave rada i t. d., što donosi veliku materijalnu štetu narodnoj privredi. Zatim dolaze u obzir štete od zadobivenih ozleda prilikom požara (bolesti), i pretrpljenog straha. Što se tiče ovih neosiguranih zlosretnika, koji obično predstavljaju siromašne građane, ti ostaju u većini slučajeva bez krova nad glavom i padaju na prosijački štap.

Požarne štete bile bi mnogo veće da sve moderne države nisu nastojale organizovati vatrogastvo, koje se sastoji najviše od: dobrovoljaca, jer ove organizacije najmanje koštaju; od profesionalaca u svima većim mestima, jer je ovde potrebna brza i efikasna intervencija; od industrijskih vatrogasaca, koje su osnovale pojedine industrije za zaštitu svojih preduzeća; od obaveznih vatrogasaca u krajevima gde nema dobrovoljaca, a materijalne mogućnosti su tako slabe da je nemoguće obrazovati profesionalce; i od vojničkih vatrogasaca, gde su organizovani posebni vatrogasni pukovi, koji su nakon otluženog vojnog roka stvarali odličnu rezervu vatrogasaca. U Nemačkoj je vatrogastvo najviše razvijeno, organizovano je u 22.900 vatrogasnih četa, sa tri miliona aktivnih, tehnički opremljenih i stručno obrazovanih vatrogasaca, koji predstavljaju ogromnu odbranbenu snagu i čine 4% celokupnog stanovništva Nemačke.

Poljska ima 11.000 vatrogasnih četa sa oko pola miliona aktivnih članova; Čehoslovačka je imala koncem 1929 godine 8964 organizacija sa 350.000 aktivnih članova, a među ovim 1176 ženskih vatrogasnih

četa sa 7856 članica, te samarićanskih straža, muških i ženskih, ukupno 26.482 člana.

Isto tako Francuska, Belgija, Austrija i Mađarska ni malo ne zaostaju za spomenutim državama.

Broj dobrovoljnih vatrogasnih četa (izuzetak čine svega oko 20 industrijskih i profesionalnih vatrogasnih četa) u našoj Kraljevini iznosi 1920 četa sa oko 60.000 aktivnih članova (ovde nisu uzeti članovi osnivači, pomagači, počasni članovi i rezerva) koji su isključivši Beograd, Zagreb, Ljubljanu, Skoplje, Sarajevo, Novi Sad i Šabac dobrovoljci raznog civilnog zvanja.

Prema do sada prikupljenim podacima stanje vatrogasaca po banovinama je sledeće:

Dravska banovina ima 25.253 članova u 760 četa; Dunavska banovina ima 9.427 članova u 290 četa; Savska banovina ima 23.893 članova u 705 četa; Vrbaska banovina ima 1.275 članova u 26 četa; Primorska banovina ima 245 članova u 16 četa; Moravska banovina ima 48 članova u 1 četi; Drinska banovina ima 486 članova u 18 četa; Zetska banovina ima 47 članova u 2 čete; Vardarska banovina ima 23 člana u 2 čete.

Ovde nisu uzete u obzir železničke vatrogasne čete, sve profesionalne vatrogasne čete, kao i jedan deo dobrovoljnih vatrogasnih četa, koje nisu poslale podatke.

Iz ovog vidimo, da je stanje vatrogastva najviše razvijeno u Dravskoj, Savskoj i Dunavskoj banovini, dok je u ostalim banovinama delimično organizovano, ili ga, osim u sedištu banovina, skoro i nema.

Između mnogih drugih razloga što je vatrogastvo u pojedinim delovima naše Kraljevine slabo razvijeno, najglavniji je taj, što mi u državi nemamo nikakvog zakonskog propisa o organizaciji vatrogastva i vatrogasne službe kao što imaju druge moderne države.

Dok u drugim državama postoje jedinstveni vatrogasni Savezi sa svojim pomoćnim organizacijama, kod nas postoje i to delimično privatni vatrogasni Savezi po pojedinim banovinama, a osnivaju se jedino po Zakonu o udruženjima, te su potpuno samostalni u delokrugu svoga rada, i još ni danas ne postoji nikakva jednoobraznost u pogledu jedinstvenog rada, komande, uniforme, organizacije i t. d.

Svi napred izneseni razlozi, koji govore o neodložnoj potrebi donošenja Zakona o vatrogasnoj organizaciji, izviru iz normalnih prilika (mirnodopskih), ali će verovatno važnu ulogu i zadatke dobiti vatrogastvo za slučaj rata.

Budući rat će bez svake sumnje preneti težište ratovanja sa rovova na celu zemlju i, pored vojske uvući će u rat i celokupno stanovništvo zaraćene zemlje. Zbog toga, budući rat će zahtevati osim materijalne opreme i mnogo jaču moralnu snagu i izdržljivost i to ne samo kod boraca u rovovima, nego i kod njihovih porodica kod kuća. Osim toga budući će rat zahtevati potpunu obaveštenost i izvežbanost stanovništva u pogledu njegove samozaštite i samopomoći od neprijateljskog dejstva iz vazduha.

Neprijateljskom dejstvu iz vazduha biće izložena pozadina aerohemijskim, termitskim i elektronskim bombama, odnosno napadana pomoću gasova, eksploziva i vatre, te nikakva individualna zaštita stanovništva neće biti dovoljna, nego jedino sredstva, koja će biti sistematski provedena u smislu kolektivne zaštite.

Obaveštavanje širokih narodnih slojeva je prva

i osnovna obranbena i zaštitna mera. Potrebno je, da svaki građanin bude tačno obavešten o granicama i mogućnosti opasnosti, kao i o sredstvima i načinu lične i skupne odbrane.

Organizacija ovoga rada u miru zahteva mobilizaciju sviju sila i sredstava celokupnog ljudstva i materijala. U ovaj rad spadaju najvažniji osnovi kao što je propaganda, nabavka i priprema materijalnih sredstava, obuka, nastava i t. d.

Ceo ovaj rad je pravi narodni rad, i njega može izvesti samo ceo narod.

Članovi vatrogasnih organizacija su najvećim delom profesionalci raznih zanatskih zvanja kao što su: razni graditelji, bravari, mehaničari, limari, kovači i t. d., te su već po svome zvanju osposobljeni da rukuju raznim mašinskim spravama.

Iz prikupljenih statističkih podataka izlazi da u našoj Kraljevini imamo ne samo 60.000 izvežbanih i disciplinovanih vatrogasaca, nego i jedan ogroman pribor i vozni park, koji predstavlja veliku materijalnu vrednost, decenijama nabavljan, i koji će doneti ogromnu korist, kada se prema potrebi i na određenim mestima bude upotrebio.

Svi narodi vrše pripremu odbrane za slučaj rata iz vazduha preko svojih vatrogasnih organizacija, a naročito Nemci, koji su na tom polju sa svojih 3.000.000 dobro opremljenih vatrogasaca postigli velike rezultate. Vatrogasci (odnosno vatrogasni naraštaj) su sposobni ne samo za vatrogasnu službu za slučaj rata nego vrše samaričansku službu.

U Nemačkoj je stvoren savez za vazdušnu zaštitu (Lufthanza), koja održava tečajeve preko vatrogasnih organizacija o upotrebi i rukovanju sa gas-maskama i sličnim priborom, a na čelu ovih organizacija stoje stručnjaci inženjeri — vatrogasci. Ovi inženjeri provode nastavu o pripremi i odbrani za slučaj rata iz vazduha kroz narodne osnovne, srednje i sve ostale škole i tečajeve kao i kroz sve privatne, nacionalne, humane, sportske i ostale organizacije. Ovoj nastavi su čak podvrgnuti nudiljski tečajevi kao i tečajevi šivenja, komercionalni i svi ostali. Sve državne i privatne škole i svi tečajevi dužni su izvesti u određene časove vežbe sa gas-maskama i ostalim priborom i svršiti nastavu iz samaričanske, obavestajne i druge službe, potrebne za odbranu zemlje za slučaj rata.

Nemci preko ovoga saveza za vazdušnu zaštitu imaju određene dane u godini kada se u celoj zemlji izvodi manevar celoga naroda i tom prilikom drže se predavanja i daju uputstva u slučaju neprijateljskog napada iz vazduha.

Slične pripreme izvode se u Engleskoj i Severnoj Americi (hemijski ratni savet), u Francuskoj se ovo najviše izvodi kroz vojničke vatrogasne pukove (Sapeurs pompiers), u Poljskoj su obavezna zakonom sva udruženja na izvođenje pripremnih vežbi.

Kako vidimo, svi veliki narodi, koji vode glavnu i odlučnu reč u pogledu razoružanja, pripremaju se za odbranbeni vazdušni rat. Čak i međunarodno društvo Crvenog krsta je primilo sa zadovoljstvom Vašingtonski ugovor i Ženevski protokol, koji su svečano osudili hemijsku i bakteriološku vojnu, ali ipak smatra, da mu je dužnost da istražuje još u miru, u saradnji sa građanskim i vojnim vlastima, sredstva za zaštitu od ratnih otrova i zapaljivih materija.

Razlozi, koji su napred izneseni bez svake sumnje dokazuju potrebu jednoga Zakona o vatrogas-

noj organizaciji, koji će regulisati sve dosadanje nedostatke organizacije.

Uprava i članstvo današnjih vatrogasnih saveza je prilikom izrade Zakona konzultovana i primiće sa naročitim zadovoljstvom donošenje ovoga Zakona, jer će im se na taj način dati satisfakcija za sav dosadanji požrtvovan i naporan rad. Podržavljenjem vatrogasnih organizacija uslediće i razne povlastice i olakšice članstvu i organizacijama, što će povoljno uticati na razvitak ideje vatrogastva i njegove potrebe, a to tim više, što je do sada državna vlast bila potpuno indiferentna prema ovoj organizaciji, koja je i ako po svojoj snazi i broju zaostala za sličnim organizacijama u drugim državama, ali ona u našoj zemlji ipak predstavlja jednu imponantnu brojku, čiji su članovi trezveni, ozbiljni i pošteni domaćini, najvećim delom privrednici.

Poznato je, da u vatrogasnim organizacijama vlada odlična, čvrsta i vojnička disciplina, i ovakav disciplinovani sitni mali čovek može u jednoj dobro smišljenoj organizaciji poslužiti kako u miru, tako i u ratu svojoj otadžbini, tim više, što će buduće organizacije (pod sugestijom vatrogasnog saveza) imati u prvom redu cilj, da kod svoga starog i novog članstva razvijaju nacionalne osećaje.

Finansijska strana pri donošenju ovoga Zakona ne treba da zabrinjava nikoga, jer je samim projektom predviđeno ustanovljenje specijalnih vatrogasnih fondova iz doprinosa osiguravajućih društava i udruženja, što je vrlo važno, da u današnjim teškim ekonomskim prilikama neće biti državni budžet opterećen nekim većim rashodima.

Osnivanje vatrogasnih fondova ide u korist i samim osiguravajućim društvima, jer onaj procenat namenjen fondovima, mnogo je manji od rizika, koji osiguravajuća društva snose, kada nema dobro uređenog vatrogastva, a osim toga oslobadaju se neprestanih molbi, koje im danomice upućuju vatrogasne organizacije za pomoć.

I ako će se od stanovništva tražiti izvesne manje žrtve, one će mu doneti mnogo veće koristi kako u pogledu socijalnom i narodno-gospodarskom, tako i u pogledu bezbednosti na slučaj rata.

Neka mi bude dozvoljeno, gospodo senatori, da s ovoga mesta odam priznanje g. Ministru za fizičko vaspitanje naroda, koji je uložio mnogo truda i pažnje na donošenju ovoga opšte korisnog i potrebnog Zakona (Uzvici: Živeo g. Ministar!), a Vas, gospodo senatori, da umolim da izvolite iz pomenutih razloga primiti ovaj zakonski predlog onako kako ga je primila i Narodna skupština (Burni aplauz).

Potpredsednik Jovan Altiparmaković: Ima reč g. Ministar fizičkog vaspitanja naroda.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Lavoslav Hanžek: Gospodo senatori, nakon ovako iscrpnog prikaza g. izvestioca, ja bih imao samo nekoliko reči da progovorim prije nego ovaj Zakon dode pred vas na raspravu.

Ovaj je Zakon, gospodo senatori, po redu drugi organizacioni zakon u našoj državi, kojim država nastoji da organizuje nacionalne sile, koje djeluju u ovoj državi na osnovu privatne inicijative. Prvi je Zakon bio o Sokolstvu, koji je donesen ranije, a drugi je ovaj Zakon o organizaciji vatrogastva. Ne može biti reči o podržavljenju, ako se uzima da bita reč imala značiti to, da te organizacije stoje neposredno u vlasti državne uprave. Radi se samo o

tačnom fiksiranju odnosa privatnih organizacija prema državnoj upravi. Zakonom se ne dira u dobrovoljstvo, u privatnu inicijativu slobodnog udruživanja, ali se zakonom sile koje djeluju u socijalnom pogledu kanalizuju u onom smjeru, kako to traže interesi državne i narodne cjeline.

Dobrovoljno vatrogasno društvo, koje se razvijalo u našoj zemlji u krajevima osobito zapada i sjevera, ono je izvršivalo svoju dužnost na osnovu dobrovoljstva, na osnovu ideja uzajamnosti i pomoći svomu bližnjemu. Ja sam u Zakonu preuzeo ovu misao za organizaciju vatrogastva u cijeloj državi, i kod toga su me rukovodili ovi razlozi.

Ja nisam mogao pristupiti organizaciji vatrogastva u državi na osnovu plaćenog vatrogastva. Nisam mogao pristupiti zato jer bi to tražilo jednu ogromnu materijalnu žrtvu od strane države, koju ona, mogu reći, u sadašnjim prilikama ne bi mogla podneti. Drugo, nisam mogao pristupiti ovakvom načinu rešenja zato što u državi i nema toliko stručno izobraženih profesionalnih sila vatrogasnih, da bi one bile kadre formirati vatrogastvo u zemlji. A treće, i to je glavno, meni je bilo do onoga odgojnog momenta koji se ispoljuje u dobrovoljačkim vatrogasnim organizacijama, a koji je, držim, po tečaju razvitka našeg narodnog života neophodno nuždan nama svima i koji će, držim, doprineti tome da ovaj sociološki proces ujedinjenja, kome mi svi stremimo, dođe što brže do realizacije, jer se nadam da će to dobrovoljačko vatrogastvo sa svojim organizacijama u čitavoj zemlji postati jedan snažan sociološki faktor u smeru konačnog ujedinjenja čitavog naroda. Ja se nadam tome zato jer je dobrovoljačko vatrogastvo osnovano na jednom stavu, na jednoj dispoziciji ljudske ličnosti neposredno i u obziru na elementarne sile koje prete da produkte ljudske delatnosti unište, i u tome se ispoljava, u toj averziji, u toj psihološkoj uzbuni ljudskoga duha protiv toga razornog elementa, ispoljava se njihova svest da su produkti ljudske pojedinačne delatnosti tečevina celog čovečanstva i budi se jedan osećaj i smisao čovečnosti da ova delatnost ljudska obuhvati čitav svet i da baš u tome ljudi i treba da budu povezani da čuvaju ono što su kao ljudi stvorili. A druga je dispozicija čovekova u odnosu njegovom i stavu njegovom prema svome bližnjemu kao neposrednom stradaocu od elementarnih nepogoda. I ona, osnovana na osnovnom elementu, na zakonu o samoodržanju i odbrani, ona izgrađuje jednu višu svest, jedan viši smisao za kolektivno istupanje, za kolektivnu odbranu. Ona nosi u sebi jednu misao kooperacije, u stvari jedan smisao i svest jedne opšte solidarnosti. I ako je što kao faktor našem ujedinjenju potrebno, onda ja mislim da nema većeg elementa, nego što je jedna svest i osećaj potrebnosti međusobne pomoći, osećaj jedne kooperacije za čitav narod. I ako to u sebi dobrovoljačko vatrogasno društvo kao organizacija nosi, onda budite uvereni da će ono, ako se njegovo delovanje protegne na čitavu zemlju, povezati sve te duhovne sile i postati jedan moćan faktor da onaj proces u kome se sada nalazimo dovršimo u ovome smislu i u onome cilju za kojim mi svi idemo.

Ja sam, gospodo, podnoseći ovaj vatrogasni zakon, odgovorio jednoj staroj želji svih naših vatrogasnih dobrovoljaca, bili oni u ma kom kraju naše države. Pravni položaj njihov prema državi bio je neizvesan. Vatrogasci su u stvari vršili jednu pomoć,

jednu intervenciju u slučaju požara, ali to je bila jedna pravno samo tolerirana pomoć javnoj vlasti i nigde nije bio njihov pravni položaj naročito uređen, tako da baš vatrogasno društvo može i sme da intervenira u slučaju požara. Njihova organizacija osnivala se na zakonu o društvima, kako je već u kome kraju taj zakon postojao, a ništa naročito nije to vatrogasno društvo imalo kao svoju karakteristiku, osim, možda, što je bilo gdegdje poštovano, a gdegdje predmet šale i potsmeha.

Gospodo senatori, u ovom zakonskom projektu ja sam pravni položaj dobrovoljnih vatrogasnih društava sasvim tačno označio. U § 4 Zakona ja sam izneo da je dobrovoljno vatrogasno društvo organ javne vlasti, na koji opštinska uprava prenosi jedan deo svoje vlasti u slučaju požara ili elementarnih nesreća. Ja sam vatrogasnu organizaciju organizovao naročitim zakonom baš zato jer mislim da to društvo kao vršilac jedne javne funkcije zaslužuje da ima i svoj zaseban zakon, da ne bude tretirano kao i obično društvo sa nekom drugom svrhom. Ja sam u Zakonu reglementirao unutarne uredenje društva onako kako sam to našao od stotina godina unatrag po iskustvu izgrađenom u društvenim pravilima pojedinih vatrogasnih organizacija u našoj državi i povadio iz njih ono ponajbolje, smatrajući da je dovoljno da mogu izgraditi jedan ovakav regleman na osnovu onih velikih iskustava koja su ta društva stekla u svom dosadašnjem radu. Ja sam se u Zakonu pobrinuo i za to, da ta društva snabdem i sa potrebnim materijalnim sredstvima, pa je zato u Zakonu određeno da osiguravajuća društva imaju od svojih svota osiguranja dati doprinos u vatrogasni fond pojedinih banovina, koji će imati da služi za organizacione troškove novih vatrogasnih društava i za snabdevanje postojećih ili novoosnovanih potrebnim orudem.

Gospodo senatori, ovaj Zakon u stvari ima u onim krajevima gde postoji vatrogasna organizacija da je reorganizuje, a u krajevima gde ne postoji da je stvori. U tim krajevima, naravno, biće jako teško, jer tamo vatrogasna društva nisu nikad uhvatila korena, ali baš smatram da je u tim krajevima potrebno da se razvije vatrogasna organizacija. Nestašica vatrogasnih organizacija u pojedinim krajevima može se tumačiti samo time, da ili je tamo bilo premalo državne brige oko zaštite imovine građana, ili nije bila dovoljno probudena svest o solidarnosti i uzajamnoj pomoći samih građana. Ja znam da se organizacije stvaraju dobrovoljno, ali ipak držim da je za uspešno stvaranje novih organizacija bilo potrebno staviti nešto, što bi osim idealnih motiva služilo kao neposredni potstrek za osnivanje ovih organizacija. Zato sam uneo u Zakon ustanovu po kojoj svaka opština, odnosno svako mesto od dve tisuće stanovnika, mora imati stalno plaćenu vatrogasnu četvu, u koliko ne postoji dobrovoljna vatrogasna organizacija, nadajući se da će svaka opština i opštinari te opštine rade osnovati vatrogasno dobrovoljno društvo, nego li snažati troškove jednog obligatnog plaćenog vatrogastva.

Gospodo senatori, osim potrebnih zadataka što ih sam Zakon napominje u pogledu samoga vatrogastva, a donekle moram kazati i onih zadaća koje eventualno pretstoje vatrogastvu u slučajevima koje je naveo g. izvestilac, u slučaju rata, za mene je bilo vrlo važno da vatrogasno društvo održi svoj stav i prema državi, prema državnom uredenju i izvršnoj

državnoj vlasti. Ja nisam mogao ostati na tome da vatrogasno društvo, kao u mnogim slučajevima do sada, bude samo u stavu neke lojalnosti, a u stvari neke neutralnosti. Ja tražim i mislim opravdano da vatrogasne organizacije svoju stvaralačku delatnost i stvaralačku snagu unesu i u te odnose i da one budu među svojim članovima rasadnici jedne građanske nacionalne dužnosti, a zatim sam vatrogasnom društvu, osim zadataka koji su stručne prirode, dao i tu zadaću da među svojim članovima imade vršiti i vaspitanje u moralnom, nacionalnom i kulturnom pogledu. Naročito je to važno za sve one krajeve, u kojima po razvitku samih stvari vatrogastvo danas leži, može se reći, sasvim u tudinskim rukama.

Ja želim i ja mislim da odgovara želji svih da u ovoj državi kao organ javne vlasti može postojati samo jedno vatrogastvo, a to je jugoslovensko nacionalno vatrogastvo. (Glasovi: Tako je!). Zato to vatrogastvo i ima među svojim članovima da širi one misli koje su osnova ove naše državne zajednice, i koje sačinjavaju i one duhovne principe na kojima je zasnovana i ova zajednica i na kojima se ima zasnovati čitavi budući život države i naroda.

Ja se nadam, gospodo senatori, da ću moći u kratko vreme, na osnovu ovoga Zakona, a saradnjom postojećih organizacija u pojedinim banovinama, u saradnji sa inteligencijom koja će shvatiti zamašaj same stvari, stvoriti ubrzo jednu opštu organizaciju vatrogastva u čitavoj zemlji, kojoj će biti osnov nacionalna solidarnost, a koja će moći da izvršava svoje nacionalne zadatke i u miru i u ratu.

Ja vas molim, gospodo senatori, da glasanjem za ovaj Zakon omogućite da u tome pogledu organizujemo narod, da stvorimo preduslove za one uspehe koje mi svi očekujemo od našeg rada i da osiguramo tečevine prošlosti za one koji će iza nas doći. (Burno odobravanje.)

Potpredsednik Jovan Altiparmaković: Pošto nema više prijavljenih govornika, zaključujem pretres u načelu i prelazimo na rešavanje u načelu. Glasaće se poimenično. Gospoda koja su za to da se ovaj predlog Zakona primi u načelu, glasaće sa »za«, a koja su protiv, glasaće sa »protiv«. Molim g. sekretara da proziva gospodu senatore.

Sekretar dr. Ivan Gmajner proziva g.g. senatore koji su glasali ovako:

Alibegović Asim — otsutan
Alkalaj dr. Isak — za
Arnautović Šerif — za
Banjanin Jovo — za
Bogojević Vasa — za
Vidaković Antun — za
Vilović Osman — otsutan
Vrbanić dr. Milan — otsutan
Vujić Pavle — za
Gavrila dr. Emilo — za
Gavrilović dr. Bogdan — za
Gaj Ljudevit — otsutan
Glušac dr. Vaso — za
Gmajner dr. Ivan — za
Grasl dr. Georg — otsutan
Gregorin dr. Gustav — za
Desnica dr. Uroš — otsutan
Dobrinić Petar — za
Dragović Milutin — za
Dirlić Petar — otsutan
Ivanović Dragoljub — otsutan

Ivković dr. Momčilo — otsutan
Ilić dr. Dimitrije — otsutan
Jalžabetić Tomo — za
Janković Stjepan — otsutan
Jovanović Ž. Miloje — za
Karamehmedović dr. Hamdija — otsutan
Kovačević Tomo — otsutan
Kostić Petar — otsutan
Kotur dr. Đura — za
Kruj dr. Uroš — za
Kukuljević-Sakcinski Fran — osutan
Ljubibratić dr. Savo — za
Mažuranić dr. Želimir — za
Majstrovic dr. Ivan — otsutan
Marjanović Milan — za
Mahmutbegović Sefedin — za
Mičić dr. Mića — za
Mihaldžić Stevan — za
Muftić Salen — otsutan
Nešković Jovan — za
Novak dr. Fran — otsutan
Obradović Paja — za
Pavelić dr. Ante — otsutan
Ploj dr. Miroslav — za
Popović Daka — za
Popović Matija — otsutan
Popović Milan — za
Ravnihar dr. Vladimir — za
Radovanović Krsta — za
Radulović Marko — za
Rajar dr. Janko — za
Rožić dr. Valentin — za
Samurović Janko — za
Simonović Milan — otsutan
Smiljanić Krsta — za
Stanković Jovan — za
Stanković dr. Radenko — otsutan
Sulejmanović dr. Džafer — za
Teslić Petar — za
Timotijević Kosta — za
Tomašić dr. Ljubomir — otsutan
Tomić Svetozar — otsutan
Trinajstić dr. Dinko — otsutan
Ubavić Pavle — otsutan
Frangeš dr. Oton — otsutan
Hadži-Bošković Trajko — za
Hadži-Ristić Spira — za
Hribar Ivan — za
Cvetković Jordan — za
Cerović Gavriilo — otsutan
Šverljuga dr. Stanko — otsutan
Šilović dr. Josip — za
Šola Atanasije — za
Šuperina dr. Benjamin — otsutan

Posle glasanja

Potpredsednik Jovan Altiparmaković: Izvolite čuti, gospodo, rezultat glasanja. Glasalo je 45 g.g. senatora i svi su glasali »za«. Prema tome, objavljujem da je predlog Zakona o organizaciji vatrogarstva u načelu primljen.

Prelazimo na pretres u pojedinostima. Ovaj zakonski predlog ima tri odeljka i, prema tome, ima da se vodi pretres za svaki odeljak ponaosob.

Otvaram pretres o prvom odeljku. Pošto se niko nije javio za reč, to zatvaram pretres. Pristupamo glasanju o pojedinim paragrafima. Molim g. izvestioca da čita § 1.

ne javlja za reč, zatvaram pretres i pristupamo glasanju o pojedinim paragrafima. Molim g. izvestioca da pročita § 89.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 89.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 89? (Prima.) Objavljujem da je § 89 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 90.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 90? (Prima.) Objavljujem da je § 90 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 91.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 91? (Prima.) Objavljujem da je § 91 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 92.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 92? (Prima.) Objavljujem da je § 92 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 93.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 93? (Prima.) Objavljujem da je § 93 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 94.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 94? (Prima.) Objavljujem da je § 94 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 95.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 95? (Prima.) Objavljujem da je § 95 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 96.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 96? (Prima.) Objavljujem da je § 96 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 97.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 97? (Prima.) Objavljujem da je § 97 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 98.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 98? (Prima.) Objavljujem da je § 98 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 99.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 99? (Prima.) Objavljujem da je § 99 primljen.

Izvestilac dr. Đuro Kotur čita § 100.

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Prima li Senat § 100? (Prima.) Objavljujem da je § 100 primljen.

Prema tome, objavljujem da je Senat primio u pojedinostima predlog ovog Zakona: — Prelazimo na drugo i konačno glasanje. Gospoda senatori koji su za to da se ovaj zakonski predlog konačno u celini primi, glasaće sa »za«, a koja su protiv, glasaće sa »protiv«. Molim g. sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar dr. Ivan Gmajner proziva g.g. senatore i oni su glasali ovako:

Alibegović Asim — otsutan
Alkalaj dr. Isak — za
Arnautović Šerif — za
Banjanin Jovo — za
Bogojević Vasa — za
Vidaković Antun — za
Vilović Osman — otsutan
Vrbanić dr. Milan — otsutan
Vujić Pavle — za
Gavrila dr. Emilo — za
Gavrilović dr. Bogdan — za
Gaj Ljudevit — otsutan
Glušac dr. Vaso — za
Gmajner dr. Ivan — za
Grasl dr. Georg — otsutan
Gregorin dr. Gustav — za
Desnica dr. Uroš — otsutan
Dobrinčić Petar — za

Dragović Milutin — za
Dirlić Petar — otsutan
Ivanović Dragoljub — otsutan
Ivković dr. Momčilo — otsutan
Iližanović Dimitrije — otsutan
Jalžabetić Tomo — za
Janković Stjepan — otsutan
Jovanović Z. Miloje — za
Karamehmedović dr. Hamdija — otsutan
Kovačević Tomo — otsutan
Kostić Petar — otsutan
Kotur dr. Đura — za
Kruj dr. Uroš — za
Kukuljević-Sakcinski Fran — osutan
Ljubibratić dr. Savo — za
Mažuranić dr. Želimir — za
Majstrovic dr. Ivan — otsutan
Marjanović Milan — za
Mahmutbegović Sefedin — za
Mičić dr. Mića — za
Mihaldžić Stevan — za
Muftić Salem — otsutan
Nešković Jovan — za
Novak dr. Fran — otsutan
Obradović Paja — za
Pavelić dr. Ante — otsutan
Ploj dr. Miroslav — za
Popović Daka — za
Popović Matija — otsutan
Popović Milan — za
Ravnihar dr. Vladimir — za
Radovanović Krsta — za
Radulović Marko — za
Rajar dr. Janko — za
Rožić dr. Valentin — za
Samurović Janko — za
Simonović Milan — otsutan
Smiljanić Krsta — za
Stanković Jovan — za
Stanković dr. Radenko — otsutan
Sulejmanović dr. Džafer — za
Teslić Petar — za
Timotijević Kosta — za
Tomašić dr. Ljubomir — otsutan
Tomić Svetozar — otsutan
Trinajstić dr. Dinko — otsutan
Ubavić Pavle — otsutan
Frangješ dr. Oton — otsutan
Hadži-Bošković Trajko — za
Hadži-Ristić Spira — za
Hribar Ivan — za
Cvetković Jordan — za
Cerović Gavrilo — otsutan
Šverljuga dr. Stanko — otsutan
Šilović dr. Josip — za
Šola Atanasije — za
Šuperina dr. Benjamin — otsutan

Posle glasanja

Potpretsednik Jovan Altiparmaković: Gospodo, izvolite čuti rezultat glasanja. Glasalo je 45 gospode senatora i svi su glasali za. Prema tome, objavljujem da je Senat primio konačno u celini predlog Zakona o organizaciji vatrogastva. Ovim je, gospodo, iscrpen današnji dnevni red, i ja ću, sa vašim pristankom, današnju sednicu zaključiti, a iduću zakazati za 20

juni, u 10 časova pre podne, sa sledećim dnevnim redom:

1. — Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedima;

2. — Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zako-

na o uredenju agrarnih odnosa u ranijim pokrajina-
ma Južne Srbije i Crne Gore.

Prima li Senat ovaj predloženi dnevni red? (Prima.) Objavljujem da je ovaj dnevni red za iduću sednicu primljen.

Sednica je zaključena u 18,15 časova.

